

АвиГЭ Макъ

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ иғъэзет

Тхаклом |уклагъ

Тыгъуасэ АР-м и Лышъхъэу Тхъакъущынэ Аслъан Адыгейм итхэкю ціэрылохэм ащищэу, Урысыем итхаклохэм я Союз хэтэу Цуекъю Юныс зэйуклэгъу дырилагъ. Тхаклом итворчествэ, илофшлагъэхэм, гухэлъэу тапэккэ илэхэм, адыгэ литературэм инепэрэ мафэ ахэр атегущылагъэх, яеплы-къэхэмкэ зэдэгощаагъэх.

— Цыиф Iүшэү, Iәпәласэү тиléхэм, шéныгъэлэжхэм, тха-
клохэм, нэмыкIеу творчествэм
пыльхэм сигуапэу бэрэ calo-
kIе, — кыыуагь Тхъакlyщы-
нэ Астьян. — Ахэм яеплы-
кIéхэм таkyыпкырыкIызэ, ре-
спубликэм икултурнэ щылаkIе
хахъоныгъяу ергэшилчихэр

проект зээшүхъяфхэр тэгье-нафэх. Уилофшигъэхэм, зэклеми хэзигт ямыгэу, осэ ин афэпшыныр къалежыгъ, джын уздэлажьэрэри, ащ ипчыгьюу къыдэгбъякыгъэхэри Ioфышишоудаланта.

Республикэм ипащэ сыйдигъокли титхаклохэм ынаалэ зээ

ратетым, зэрэцшымыгъупшэхэ-рэм, амалэү Ѣылэмкіэ зэраде-лэрэм фэшл лъяшэу къызэрэ-фэразэхэр Цуекъо Юныс къы-хигъэшыгъ, «тхаяугъэпсэү» къыриуагъ, джырэблагъэ къы-дигъэкъыгъэ тхылъэу «Лы-шэжж» зыфиорэр къыритыгъ. Тхаклом къызэриуагъэмкіэ, ар трилогиене «Унэ плъыжъ» зы-филоу зыдэлажъэрэм иящэнэ-ре пычыгъу. Ятлонэрэ пычыгъо «Лякъом итамыгъ» зыфиорэр 1995-рэ ильэсым къыдэкъыгъ, алерэ пычыгъо «Мыжъо пкъэу хэтлагъэхэр» зышхъэм джы-ри лофф леша.

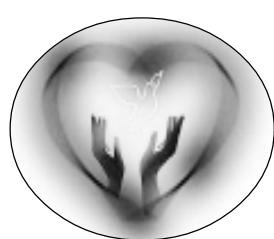
Джащ фэдээр тапэкии юф-шлэгъабэ лэклянцынэу, псаунтыгье пытэ илэнэу Тхъаключынэ Аслан туксам фэлэгээ.

ХЪУТ Нэфсат

ХВҮТ НЭФСЭГТ.

Сүрэтыр А. Гусевым тырихийг

Гум и Мафэ и пэгъокіэу

Ильэс къэс йоныгъом иаужырэ тхъаумафэ гум и Дунзэ мафэ хагъеунэфыкы. Аш къыдыхэлъытагъэу Адыгэ Республикэм медицинэ профилактикэмкіэ и Гупчэ тыгъуасэ пресс-зэlyukіэ щыкыуагъ. Йофтхъабзэм хэлэжьагъэх ыпекіэ зигугүү къэтшыгъэ гупчэм иврач шъхьаlэу Мэт Заремэ, аш игуадзэу Шэуджэн Мариет, АР-м психауныгъэр къэухъумэгъэнымкіэ и Министерствэ испешаалист-эксперт шъхьаlэу ПлэпІэ Фатимэ.

Зэрагъэунэфыгъэмкіэ, лыр пкышольм кызэршеклокырэм епхыгъэ узхэм къахакіэу дунаим ехыжхэрэм ябагъэкіэ я 2-рэ чыпілер ахэм аубыты. Зекіемкі Урысыем мыш фэдэ уз иіэу исыр миллион 22-м ехбу. Мы гумекіыгъом Адыгеими зэуухыгъэштых, зиплыдеклюае, ионтэгъуғъэ зэзыгъашіэнх гухэлъ зиіехэр, специалистхэм упчіэжъэгъу афэхъу зыштоигъохэр кырагъэблагъэх. Зыгъэгумекіыхэрэ упчіэхэр ахэм афагъэзэнх альэкіыщ, джэуапынчъэу зыпари къагъенштэп.

моктой бол Адыгийни шиуухъягъэп. Мыщ гум епхыгъэ узэу щагъеунэ- фыхъэрэм япроцент хэ- кырэп, зэрэинэу къа- нэ. Нэжъ-Iужъхэр зы- гъэгумэкъирэ узхэр зы- зэдгъяашхэкъирэ, льыр зэрэзекъорэм епхыгъэ узхэм апэрэ чынылэр алыгъ.

— Гум и Дунэе ма-
фэ фэгтэхьыгъэу йээз-
пэ учреждениеу рес-
публикаам итхэм юфтьяа-
бзэхэр ашыклощтых,
— кьеуатэ Шэуджэн Мари-
ет. — Ахэм япчэхэр

зэйхүгъэштых, зильыдэ-
klyae, ионтэгьугъэ зээзы-
гъэшлэнхэ гухэл зиэ-
хэр, специалистхэм уп-
чилжээгүй афэхь зы-
шлонгийхээр кыргацэблэ-
гүйхээ. Зыгъэгумэктынхэрэ
упчилжэхэр ахэм афагъэ-
зэнхэ алъэкишт, джэуа-
пынчээ зыпари къагъэ-
наштэл.

Мыекъопэ районым
ит псэуплэу Каменно-
мостскэм зигугуу къэт-
шыгъэ узым фэгъэхъы-
гъэ лофтхъабзэ щызэ-
хащэшт. Гум и Мафэу
ащ щыклощтым шлонгъо-
ныгъэ зилэр зэкэ къе-
клоилэн, ахэм пкэ хэ-
мыльяу япсауныгъэ изы-
тет аулъэкүн, ягумэ-
кыгъохэр врачхэм афа-
гъэзэн альэкышт.

— Мыщ фэдэ 1оффхъабзэу тиреспубликэ щызэхатщэхэрэм пшъэрыль шхъяаlэу ялэр узыр

рыйзээ илагъэр цыифхэр япсауныгъэ льыштээнхэу, ашхырэм фэсакынхэу, тутын е нэмыг ѿюн пытажэм за-

щаухъумэным фэшгэйнхэр ары. Врачхэм сыйд фэдиз йошлэн зэшүа-хыми, цыфым ежь ипсануныгъэ кызыэрлихъумаш-

тым ишъыпкъэу пылъын
фае.

ГЬОНЭЖЬЫКЬО Сэтэнай.

Адыгэ шъуашэм и Мафэ фэгъэхьыгъэ Іофтхъабзэу зэрхъяштхэр

Іофтхъабзэхэр зыщыклощтыр: къ. Мыекъуапэ, Адыгэ Республикаем и Къэралыпъо филармоние

Мағар — 2014-ра ипъас Йоныңъом и 28-ра

Лофтхъабзэхэр сыхь 18:00-м разъезжайших

18.00-м — адыгэ шъуашэм и Мафэ фэгъэхыгъэ торжественне зэлукэ щылэшт (Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо филармоние);

20.00-м — Адыгэ Республикаэм и Къэралыгъо филармоние ыпашхъэ дэжь адыгэ джэгу ўзызэхащэшт.

❖ Адыгэ шъуашэм и Мафэ фэгъэхъыгъ

Дунаим лъэпкъ минитоф щэпсэу. Лъэпкъ пэпчъ кырашIажъеу шъуашэ зэригъэфагъэ. Шыпкъэ, непэ лъэпкъмэ янахъыбэр цыфым ифэпакIэкIэ къешIажъыгъуасе хъугъэ. Ау цыфышхъэм ишиIэнэгъэ къэгъэзапIэ фэзышыре хъугъэ-шагъэхэм лъэпкъ шъуашэр амалышоу, IэубытыпIэкIэ штэмэ еклоу зыщыхъурэр бэ. Мы аужыре лIешIажъуныкъом лъэпкъ шъуашэр игъэкотыгъэу адигэ щыIакIэм хэгъэщагъэ хъугъэ.

«Шыгъын – гуашэ...»

(Адыгэ гүшыIажъым щыщ)

Къэшьокю купхэм ямыза-
къоу, нысэцэ джэгухэмкэ,
лъэпкъ зехахъэхэмкэ, къера-
льгъо мэфэкIхэмкэ лъэпкъ
шъуашэр лъэпкъыбе зыщысэурэ
хэгъэгоу Урысыемкэ лъэпкъ
зээх, лъэпкъ зэгъэкун амал
хъугъэ.

Адыгэ Республиком мы ю-
фым лъэпсэ гъэнэфагъэ щи-
дээгъ. Общественне движениеу
«Адыгэ Хасэм» игукъэкIэ
ильэс заулэ хъугъеу адигэ
шъуашэм и Мафэ хагъеунэ-
фыкы.

2014-рэ ильэсир адигэм
ишиIакIээр итарихъре ильэс
халамэтэу хэзигъэуцощт юфы-
гъомэ аашц Адыгэ Республи-
ком и Пышхъе и УнашьокIэ
адигэ шъуашэм и Мафэ зэрэ-
республику ильэс къес ща-
гъэмэфекынэу Парламентым
зериштагъэр.

Зэрхэдгэунэфекыгъеу, адиг-
гэхэм язакъоп дунаим лъэпкъ
шъуашэ щиззэгъэфагъэр. Уры-
сыер штэмэ, лъэпкъ 800-м
къехъурэм ялIакIохэм мы къэ-
ралыгъор псэупIэ афэхъугъ.
Адыгэ Республиком лъэпкъи
105-мэ ялIакIохэр щэпсэу. Неп-
эрэ адигэм идунэететыкIэ
ухалыгъэмэ, тарихъ гъогоу
къыкIулахъе къыдэллыгъэмэ
къыдэллыгъэмэ, адигэм ынэгу
къэкIыгъэмэ къыдэллыгъэмэ,
лъэпкъ шъуашэм и Мафэ ильэс
къес бъэмэфекынэу осэ лы-
яяэ фууегъэшы.

2010-рэ ильэсир реклокыгъэ
къэлхыкъыжынэм къыззэригъэлэ-
гъуагъэмкэ, Урысыем адигэу
713 727-рэ щэпсэу. Арышь, хэ-
кужъым къинагъэхэр ары зэ-
рэднунаеу нэмькIэ лъэпкъхэм
ахэхъягъэу ашыпсэурэ адиг-
гэхэм ягуялIэр, ялIакIэр.

Адыгэ шъуашэм тарихым
щиззэгъигъэ уахътэм изы лъэ-
хъанэ археологиом исаугъет-
хэм къаушыхъаты. Анахъэу
мышкIэ IэубытыпIэр 1896-рэ
ильэсир урыс археологэу Н.И.
Веселовскэм Шытхъалэ къэ-
унэуашхъэхэу къыштигъыга-
гъхэм къачIэкIыгъэ хъап-щып-
хэр ары. Шытхъалэ къеунэ-
уашхъэхэу я XIV — XV-рэ
лIешIажъухэм къахеубытэх.

Адыгэр адэр лъэпкъхэм къа-
хэзигъэшэу, ежь лъэпкъыри зып-
къырызыгъэлпъяхъажэх, тудэ
щыпсэурэ адиги зээзыхъеу, куп-
кутэу ипхыхъягъеу къэралыгъо
зэфэшхъяфхэм ашыпсэурэ адиг-

гэм изэпышIапIэхэм адигэ шъуа-
шэр зэу аашц.

Ильэсир щыщэу зы мафэ
адигэу зэкIэ дунаим тетхэр
ялIэпкъ шъуашэ ашыгъэу пч-
гум къыззэрихъаштыр къыдэл-
ллыгъэмэ, адигэ шъуашэм и
Мафэ дунэе зэгъэку мафэу,
лъэпкъ зэгурыйонгъэмрэ лъэпкъ
зээзгъынгъэмрэ янэпэеипль-
хъунэу къытщэхъу.

Сид фэдерэ лъэпкъ шъуа-
ши лъэпкъым тарихъ гъогоу
къыкIулахъе къыкIулахъе. Хэгъэ-
унэфекыгъеэн фаемэ ашыщир
— гурит лIешIажъухэм адигэ-
хэм чыристан диным ишапхъэ-
хэм адиштэрэ гъэтэльтыкIеу
пхъэмбайм дэллеу, щыгъын
хэшькыгъэхэр ашыгъеу яхда-
дэхэр зэргэгэтиллыгъэхэр
ары. Аш ишуаагъэкIэ ильэс 700
— 600-кIэ узэкIэлбэхъэм, адигэ
бъзильфыгъэ шъуашэр джэнэ
гупэ зэгохыгъеу, джыре саим
ехьщирэу зэрэшьгъягъэр нафэ
къытфхъу. Мы къеунэуашхъэ-
хэм къачлахъгъэ тыхъын блэ-
рыпсхэу тыхъын мэстальхъэр
зыпышIажъхэм я XX-рэ лIеш-
Iажъхэм икъеъжапIэхэм анэсифэ
адигэ бъзильфыгъэ шъуашэм
къыдаштэштэгъэ тыхъын хты-
льхъэхэм япрототиу зэрэ-
штэштэгъэр къаушыхъаты. Шыт-
хъэлэ къеунэуашхъэхэм бъзиль-
фыгъэ джэнэ къытуптельм (саим)
ышьо зыфэдагъэри къагъеунэфы.
А лъэхъаным щыIэгъэ адигэ
бъзильфыгъэхэм сэе куплъир,
шхуантIэр, уцышьор, гъожыр
ашлогохъеу зэрэштэгъэр къа-
ушыхъаты.

Мы дунаим уахътэм зыз-
рэштихъорэм фэдэу, шъуа-
шэм — бъзильфыгъэ хъун,
хуульфыгъэ хъун — зэхъокын-
гъхэр фэхъух. Ау зыпкъ итэу
зээч зыхъемылтыгъэр цыфым
итепльэ дэхагъэм ишапхъеу
хъальгъохъаты ары.

Адыгэ бъзильфыгъэм итепльэу
дэхагъэм ишапхъэ пэблагъэкIэ
альтэштэгъэм шъуашэри тэвэ-
психъагъ: пшъашъэр бгы псыгъо
чынтIеу, мыплIебубгъо, лъэпсий-
кIэ-ишигъэу щытын фэягъэ.
Хуульфыгъэр — плIебубгъо бгып-
сигъо, лъэпсий-агъэ хэмьлъеу,
зэкIэупкIагъэр, IэпкI-лъэпкъ
пытуу, лы лыяяэ пымыльеу щы-
тагъ. Шыуашэри аш диштэ-
штэгъэ.

Бъзильфыгъэ шъуашэм изы
лахъеу щыгъыныр — ижырэ-
къэдгэгъеунэн тлъэкIыщтым

ажыкърэ лIешIажъу зытIум зэхъо-
кыныгъе гъэнэфагъэхэр фэхъу-
гъэх. Ахэм зэу ашыщир са-
емрэ къэкIымрэ къарыкIулахъэр
ары.

Лъэпкъ шъуашхэм ямыза-
къоу, зэрэднунаеу щызекIорэ щы-
гыныр зэфэпхысийжъэм, ар-
зыителажъэрэ Ioфыгъуитly.

А Ioфыгъуитly атегъэпсы-
хъагъ лъэпкъ шъуашэм ишпъэры-
лы. Апэрэр — щыгъынэм цы-
фым итепльэ щыкIагъэр илэхэр
хильэкIохъену, хиушъэфэнэу ары.

Ятлонэрэ шьошэ шыкIэр зы-
фэлажъэрэ — цыфым ылкъы-
шьол, итепльэ дэхагъэр хэлтыр
нахъ къыкIигъэтхъеу, нахъ нэ-
рэлтэгъу къышыныр ары.

Адыгэ шъуашэр зыфэлажъ-
эрэ ятлонэрэ мурадыр ары:
цифым ипкышьуагъэр, илупльэ,
идэхагъэр унаэ тывригъэдзэн,
нахъ гу лъыуигъэтэныр ары.

Ау адигэ шъуашэм лъэпкъым
идэхагъэр гу лъыуигъэтэрэ къо-
дын. А дахэкIэ алъытэрэ
шапхъэм цыф пкышьолыр тыв-
ригъэпсихъаныри адигэ шъуа-
шэм ишпъэрылъмэ ашыщ.
ГүшьIэм пае, шьохтаныр, кор-
сетыр, пштэмэ, аш ямшыкIе
пшъэрэль ыгъэцакIэштэгъэр:
пшъешьэжъырэ Iэтахъом ныб-
жыкIе зиуцокIе, шьохтаныр
(сехътаним хэшькыгъэ къы-
туптельм зыкIэбэзагъэр) ща-
лъети, чэчи мафи зытимхъеу
щыгъыштэгъэр. Аш пшъешьэб-
гыр псыгъо, чынтIе ехъулIэ-
штэгъэр.

Бзыльфыгъэр лъэпсий-
хъуным пае сехътан шьо шь-
бээм хэшькыгъэ цокIе хъу-
раем ишогъэшко къакоштэгъэ:
иияэ къемькIеу, лъакъом къе-
мьгуау, цокIе хъураем бъзиль-
фыгъэр лъэпсий-агъэ ехъулIэ-
штэгъэр.

Бзыльфыгъэм изакъоп, хууль-
фыгъэ лъэкIошьо-лъэпсий-
агъэхэм яджэгъэр. Ар эс-
тетикэм ишапхъэхэм язакъоп
зыпкъ къикIыщтыгъэр. Адыгэ
хуульфыгъэр шыгъым исыгъ,
шыущтэгъэр, лъэсэу гъогууанэ
зытичштэгъэр. Аш къыхъеу
адигэ хуульфыгъэм имаистэ
зэтэль — сехътан маистэ шь-
бээр, сехътан лъаэр, сехътан
цокIе хъураер — а пшъэрылъм
иьзэцэкIэн тэгъэпсихъэхъагъ.

Бзыльфыгъэ шъуашэм изы
лахъеу щыгъыныр — ижырэ-
къэдгэгъеунэн тлъэкIыщтым

хэтигъэ: шьохтаныр, джэнэ
кликор, джэнэ Iэгъопэ къыхъэр,
къэкIыр, саер. Мы пкыгъуит-
фым язэфыщтыкIе уахътэм
къыздихъыгъе зэхъокыныгъэхэр
фэхъугъэх. АпэрэмкIэ, къэкIыр
ыпэрэм сэе члэгъым чалхъэрэ
щыгъынэу тыхъын чыIухэмкэ

гъепкIэпкIэгъагъэмэ, нэуужим
къэкIыр щыгъын къыIутельхъэр,
джанэм ыкыыу тыралхъеу, сае
зыщамылъеми, джэнэ къэкI
зэтэлькIе цыфхэм уарыхъеэ
къекIоу альтэе хъугъэ. Аш къы-
хъеу тыхъын чыIоу къэкIыр
зэрагъэупкIэштэгъэр шьхъа-
фэу, сэхътан лабгъоу къэтэбэ
зытбэзэгъэм шьодэнкIэ тыралхъ-
тэмэ, саими, къэкIыми бъз-
дадээ фэдэу къадаштэу хъугъэ.

Непэ Адыгэ Республиком и
Лъэпкъ шыуашэм тыхъын чыIоу
члэльхъэр, зэкI плюми хъунэу,
бъзэдээз шьхъафхэу, узфээ
саими къыгъэгъэун пльэкIынэу,
«мычыIужъхъеу», гъэдэхэлэ
къодьеу агъэфедэхэу хъугъэх.
Аш дахъоу къэкIым ыкъуапэ-
хэу дышэе идэгъэ шьабэкIэ
гъэдэхэгъэхэу сэе къэзэгум
къыкIоштэгъэхэри — гъэ-
дэхэльхъэр, бгырыхыпс цы-
кIуитly апьдагъэр, саим ычIэгъ
— пшъашъэм ыбг ыкыыкIе
щызэкIуапхъеу аублагъ. Аш фэдэ
гъэдэхэльхъэр бгырыхып «нэпцхэри»
шыуашэм изы лахъеу музей кол-
лекциихэм къахэфх.

Непэ адигэ саехэм ябзыкIи,
ядыкIи, яидакIи, ягъэдэхакIи
бэкIэ ижырэе классическе
шыуашэм ит сэе — къэкI зы-
тэльхъэм шьхъащэхы. Дышэе
машинэкIэ радэу хъугъэ. Идэ-
гъэштэбэр нахъыбэр идэгъэ-
пхъашэхэр зэблахъу. Ижырэ
саим о угу къызькIырэ чы-
пэлэхъэр тэбдэнэу щы-
тагъэп. Тхыпхъе идагъэхэм
чыпIэ гъэнэфагъэ ялагъ: сэекI
куапэхэр, къэкIым ыкъуапэ-
хэр ыкыи сэе Iэшхъэбэлгэхыр
(Iэцогъур) аргыгъ. Адыгэ эс-
тетикэр зыпкъ итэу, егъэль-
тэе гъэкIэрэкIэнэр емыгъоу
щытагъ. Джыре тхыпхъэм
чыпIэмкIэ нахъ фитынгъэхэр
фагъэштэуаша хъугъэ.

Хуульфыгъэ шыуашэри шап-
хъэм шьхъадэмкIеу лахъ гъэ-
нэфагъэкIэ зэгъэкIуаштэгъэр:
джэнэ члэгъчээль, джэнэ къы-
тутель, къэптал, ций, klaklo.
Ыпэрэм цыем ычIэгъ шэфыдэ
джанэрэ ашо джанэрэ члэ-
лъыштэгъэр. Ашо джанэр —
щэбэзэхэр къэзэубытре щы-
гыныгъыгъ. Адыгэ хуульфыгъэ
шыуашэм ашо джанэр я XVIII
— XIX-рэ лIешIажъухэм къа-
нэнэу яэрыфэгъуаштэгъэр, гынкIэ
къагъэорэ лашэр баштагъеу агъ-
федэштэгъэм. Ар къызхэкIы-

щыгъэр адигэ шьольырим
икъушхъэлээ чыпIэхэм шхончым-
рэ къэлатымрэ яомэкIе джэр-
пэдэжэх пэрьоху зэрэфху-
щыгъэр ары. Щабзэр зыща-
гэфедэрэм ашо джанэр псэуху-
малъэу, зэолым ишыгъын-шув-
ашэ зы пкыгъуо хэтигъ.

Хуульфыгъэ шыуашэм изы
пкыгъуо klaklop. Klaklop сид
фэдэ лIакъом къыхэкIыгъэ
хуульфыгъэмкIи Iэрифэгъу. Ау
анахъеу зиэдэжъыгъэр зеко-
лопырэ зэолымрэ. Сид фэдэ
уахътэм тъогууанэ зэпзычыщт
хуульфыгъэмкIэ klaklop осэн-
чэштэгъ.

Адыгэ бзыльфыгъэ шьуашэ

АДЫГЭ ШЬУАШЭМ И МАФЭ ИПЭГЬОКИ

Тшіодах, тызэфещэ

Адыгэ шьушашэм и Мафэ Іоныгъом и 28-м хэбзэ шапхъэ хэлъэу апэрэу тиреспубликэ щагъэмэфэ-кышт. Адыгэим культурэмкэ изаслуженэ Йофишишэу, тарихъ шэнэгъэхэмкэ кандидатэу Шхъапльэкъо Гүччыпсэ мэфэкъым ехъулэу гүшүэгъу тыфэхъугъ.

— Мэфэкъ кьодьеу сплытээрэп, — ею Шхъапльэкъо Гүччыпсэ. — Адыгэ шьушашэм и Мафэ зыкъыхыгъэр цыфым игу-пышисэ, игульйтэ, ишэжж яхыгъэу зэрэштийр ары. Бээ зимиэр лъэпкъ шхъафэу псэун ыльэкъирэп. Тэ тыбзи, тишьуши дахэ.

Кызызэрэпюорэмкэ, къэ-тыухъумэн, тызэригу-шхон ти.

— Адыгэхэм щигынным сыйдигъуи мэхъанэ раты. Адыгэ шьушашэр хульфыгъэмкэ йэрифэгъу, бзыльфыгъэр къегъедахэ. Тильэпкъ зэо-банхэм ильэсийбэрэ ахэтгэй. Ащ даклоу, шьушашэм зэхокыныгъэхэр фэхъухээзэ, непэрэ Ѣылакъем диштэутэгъедэ.

Зэхэцкю купым узэрэхтэм тышыгъуаз. Мэфэкъир гъэшэгъон хууща?

— Адыгэ Республикаем лъэпкъ йоффхэмкэ, йэкъыб къэралхэм ашыл-пэурэ тильэпкъэгъухэм адьряяэ зэпхыныгъэхэмкэ ыкы къэбар

жъугъэм иамалхэмкэ и Комитет итхъаматэ Шхъэлэкъо Аскэр, аш илофшэгъухэр мэфэкъым изэхэцакло. Бэрэ тызэлокъе. Ансамблэу «Налмэсэм» концертэр егъехъазыры. Адыгэ шьушашэм и Мафэ апэрэу зэрэдгъэмэфэкъынтийр тэркэе гүшүаагъо.

Адыгэ шьушашэм имэ-фэкътийэ зэрэхъугъэр ор-къэ сыда?

— Тхъаегъэпсэух аш къэшакло фэхъугъэхэр. Адыгэхэр итэ-къухъагъэхэу хэгъэгү 55-м ехъумэ ашэпсэух. Тыди Ѣылэ адыгэргиниадэлфыбэзкэ, иадыгэ шьушашкэ нэмыхык лъэпкъхэм къахэшы. Адыгэ шьушашэм лъэпкъыр зэрфещэ. Лъэпкъым игу-шхъэлэжьыгъэ хигъэхъонымкэ аш фэдэ мэфэкъхэр тищыгълахъэх. Ыгүи, ыпси хэзэлжъэрэм сэргэе дунэе мэхъанэ я. Мэфэкъым пүнгэгъэмкэ шуагъаэу къыхыштийр бэ.

Адыгэ шьушашэр зыщыгъ цыфыр зыпльэгъукэ уз-гупшигъэр къыталаоба.

— Шьушашэр зыщыгъыр лъэпкъ шэн-хабзэхэм яхуумаклоу сэлльйтэ. Адыгэ шьушашэр зыщыгъ

цыфым мыхъун ымышшэштэу сэгупшигъ. Адыгэ шьушашэр дахэу зезыхъэрэм, имэхъанэ къэзьгъышыгъкъэжьырэм гүнэ имылэу сифэрэз.

Гүччыпс, сиупчэ нахь занкъеу къыпфэзгъээшт. Адыгэ шьушашэр е палор

НАРДХЭР

Апэрэ чылпэр къыдээхыгъэ
Лышэ Юрэрэ Анатолий Моск-
ленкээрэ нард зэдешээх.

Ю. Лышэр
апэрэу атекуагъ

Мыекъуапэ нардхэмкэ изэлхүгъэ зэнэкъокуу нэбгы-
рэ 16 хэлэжьагъ. Апэрэ чылпэхэр зыхыштихэр язэрэ-
мыгъашшэу къеу зэлукъэгъухэм уяллынкэ гъэшэгъо-
ныгъэ.

Ящэнэрэ чылпэхэр икъыдэхын Пэнэшьу Мыхъамодэрэ Гыыш Нухъэрэ щигзэнэкъокуугъэх. Чыл-
гъэр 2:0-у М. Пэнэшум теклони-
гъэр ыхыгъ. Финалым Лышэ Юрэрэ Хъот Юнысэ щигзэу-
клагъэх. Ю. Лышэр 2:1-у ешэ-
гъум щигзэуагъ, апэрэу чемпион
он хуугъэ. Урысыемрэ Адыгэим-
рэ язаслуженэ тренерэу, спор-
тымкэ мастерэу Хъот Юныс къы-
зэрэтиуагъэ, зэнэкъокуухэм ахэ-
лажэе зышигъомэ япчагъагъ хэ-
пшыкъеу хэхуагъ. Республика
стадионэу «Зэкъошныгъэм» иди-
ректорэу Шхъэбэ Сэид зэхэца-
клохэр фэразэх. Шахматхэмкэ

клубым зэнэкъокуур Ѣыкъонымкэ С. Шхъабэр сидигъуи йэп-
иэгъу къафэхъу.

Хагъэунэфыкъырэ чылпэхэр
къыдээзыхыгъэхэм кубокхэр,
щигхъу тхыльхэр аратыжыгъэх.

Зэнэкъокуум Европэм сам-
бэмкэ ичемпионэу Гостэкъо Хъумэр,
Адыгэим изаслуженэ тренерэу, спор-
тымкэ мастерэу Хъот Юныс къы-
зэрэтиуагъэ, зэнэкъокуухэм ахэ-
лажэе зышигъомэ япчагъагъ хэ-
пшыкъеу хэхуагъ. Адыгэ
Республикаем и Мафэ фэгъэхын-
гъэ эзлукъэгъухэр нардхэмкэ шэ-
хъу зэхашштих.

ФУТБОЛ. РЕСПУБЛИКЭМ И КУБОК

«Кощхабл» —
«Урожай»

Адыгэ Республикэм футболынкэ и Кубок икъыдэхын фэгъэхыгъэ ешэгъухэр шэххэу аухыштих. Улапэ икомандэ апэрэ чылпэхэр фэбэнэнэу фитынгъэ къы-
дихыгъ. Тульскэм икомандэу «Урожай» «Кощхаблэм» непэ Мыекъуапэ Ѣылкъэшт. Ешэгъум теклонигъэр къы-
шыдээзыхырэр финалым хэфэшт.

— «Урожай» «Кощхаблэм» язэлкъэгъу Іоныгъом и 25-м сыхыатыр 16:30-м республикэ стадионэу «Юностым» шаублэшт. Спортым пышагъэхэр ешэгъум еплынхэу зэхэцакло-
хэмрагъэблагъэх, — къытиуагъ Адыгэ Республикэм футболынкэ ифедерации итхъаматэу Николай Походенкэм.

ШАХМАТХЭР

Псынкъэу
гупшигъэр къахэшы

Шахматхэмкэ зэлукъэгъуу Мыекъуапэ Ѣылкъуагъэр къэзигъэдэхагъэр зы ешэгъур та��ицьым къыкъоц
хэ-
аухын зэрэфэягъэр ары. Псынкъэу гупшигъэнхэм, хэ-
къылпэшлухэр къагъотынхэм зэнэкъокуур фэгъэхы-
гъагъ.

Нэбгырэ пэпчь очкоуи 9 ригъэ-
куун ылъэкиштигъэ. Ащ Ѣылкъуагъэр Артем Арутюновынрэ Къэзэнэ Юсыфрэ очко блырыбл къа-
хыгъ. А. Арутюновыр зэнэкъо-
куум нахь чанэу хэлэжьагъэу альти, апэрэ чылпэхэр фагъэ-
шьошагъ. Тилофшэгъуу, Адыгэ
Республикаем изаслуженэ журна-
листэу Къэзэнэ Юсыфрэ ятлонэрэ
чылпэхэр къызэрэдихыгъэм фэш
тыфэгушо. Республикаем имэфэк
мафэхэм зэхашшт зэнэкъокуум
гъэхагъэхэр Ѣишынхэу фэшэш.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Зэхэзыагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкъырэр:

Адыгэ Республика
кэм лъэпкъ
Йоффхэмкэ, Йэкъыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тильэп-
къэгъухэм адьряяэ
зэпхыныгъэхэмкэ
ыкы къэбар
жъуцэдамал-
хэмкэ и Комитет
Адрессыр: ур. Кре-
стянскэр, 236

Редакциер
зыдэшияр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъялэм
иапэрэ
гуадэр:
52-49-44,
редактор гуадэр-
шхъэдэкъыж зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхытыв-
гъэр:
Урсыые Федерацием
хэутын Йоффхэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкы зэлъы-
Іэсикэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чылпэ гъэйоры-
шапэ, зэраушыхы-
тывэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкъемкэи
пчыагъэр
4046
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3115

Хэутын
уздыкъэтихэнэу Ѣыт
уахътэр
Сыхыатыр 18.00
Зыщыхаутыр
уахътэр
Сыхыатыр 18.00

Редактор
шхъялэм
иапэрэ гуадэр
Мэшлэкъо
Сайд

Пшъэдэкъыж
зыхырэ
секретарыр
Гъогъо
Зар